

Apare de trei ori in sepmenea : mercuri-a si domineca ; in sepmenele cu
serbatori inse numai de doue ori.

Prețul pentru monarchia :
pe unu anu . . . 10 fl. — cr. v. a;
diumentate de anu 5 , — " "
unu patrariu . . 2 , 50 " "
Pentru Romania si străinatate :
pe anu 30 franci;
diumentate de anu . . 15 "

Invitare de prenumeratiune la „Albina”

Inscriuți miu, că câte-va pucine exemplarie complete, adeca cu toti numerii dela inceputul acestui anu, mai avem pentru casuri de necesitate. Suferim de altmintre mai vertosu lipsa de nrui 1, 4 si 5; din toti ceialalti avem in abundantia.

Despre starea abonamentelor vom săma in celu mai de aproape nrui, si onorabilulu publicu se va convinge, că aceea mai lasa forte multu de dorit, deca este casă ne sustienem si se prospeream cătu de cătu.

Septeman'a venitória, conducetoriulu foii avendu a lipsi mai multe dile din Capitala, din caus'a momentoselor siedintie consistoriali si episcopal de joi si vineri in Aradu, „Albina” va aparé numai in duoi numeri.

Redactiunea.

Budapest, in 4 martiu 1876.

Ieri ne suprinse scirea ce ni aduse o telegrama din Serbia, carea suna, cumca in Craguievatiu, a dou'a urbe a tierii, cu multe etablisamente pentru fabricarea materialelor de resbelu, si asiadar cu multime de lucrotori, a isbucnuitu rebeliune contra principelui Milianu, care rebeliune iute s'a latitu si asupra unor sate invecinate, parochiamandu-se ici-coliá republie a si redicandu-se stindartulu rosu, adeca alu comunismului !

Alte sciri, pre alta cale sosite, confirmardu redicarea din Craguievatiu, vréu a ni-o splică din escesele ce s'ar fi comis domineca si luni'a trecuta, cu ocasiunea alegerilor municipali de atunci.

O noua depesă de ieri din Semlini spune, că in Craguievatiu a cursu sange, dora multu sange, dar ordinea s'a restabilitu. —

Adeverulu se va constata cătu de curendu. Cea-ce scimu positiv din reporturi directe e, că iritatiunea, nemultiamirea si neliniștea in tota Serbia este la culme. Poporulu prin presiunea diplomatica asupra principelui Milianu si prin a acestuia asupra tierii, — astadi candu se pare a fi sositu ocasiunea de multu dorita, pentru isbanda asupra Turcului, si pentru restaurarea Imperiului serbescu, — atatu de tare se tiene vatematu si chiar desonoratu, incatu abiá se mai poate stepani si la ori-ce ocasiune furi'a i prorumpe in demonstratiunile cele mai escesive.

Poporulu serbu este de unu tempe-

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la si prin dñe
corespondenti ai nostri, la tote postele, si
de a dreptul la Reductiune, Stationesasse
Nr. 1, unde sunt a se adresi tote cete
principale foia. Cele nefrancale nu se pri-
mescu, cele anonime nu se publica.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de
caracteru privat, se respunde căte 6 cr. de
lună ; repetările se facu cu pretiu scadutu,
Tasseea cratiale de 30 cr. v. a. pentru
odata, se anticipa.

ramentu forte susceptibile si infocatu; dar multu-1 ucincu tote poporale au accea na-
tura, că isbite in sentiulu loru de interesu
si de onore, colciale ura si isbanda si la
cea mai d'antaia ocazione sentiemintele
loru spesate isbucnescu in flacara. Apoi
spiritulu reactionariu de astadi, ce atatu
de cu violentia se impune poporaloru, mai
vertosu incoci spre Oriente, pana un'a
alt'a a semenatu in abundantia materia
inversinatória peste popéra, carea n'are
trebuintia decat d'o ocasiune si o schin-
teia, ca se isbucnesea si strobesca pre
toti dusmanii loru.

Nu mai pucinu nefiniscitorie ni se
paru faimile ce se respondescu despre
Romania. Marturisim, că date ce ni
aduce mai vertosu „Romanulu” din
Bucuresci, despre despoticile si maltrata-
rile nenorocitoru tierani romani pentru
contributiuni, semena numai pre cele din
Turcia si dela poi din Ungaria, si deca
acelea sunt adeverate, apoi nu potu duce
decat

„Reduci de lipsa, foră si foră munca,
in acestu timpu de criza si persecutiuni, bietii
tierani nu mai au cu ce platî contributiuniile,
si medilocels, intrebuintate pana acă in con-
tra loru, au remasu foră potere. Essecutiunile
cele mai barbari, biciul, tortur'a chiar, au
ajunsu se nu mai pota nemicu in contra ace-
stei nefericite poporatiuni, seracita de biruri
si ingenunchiata de nedreptati!.... Deci
pentru a ajunge la incassarea cu ori-ce pretiu
a contributionilor pe la sateni, guvernul a
indoit rigorile sale, adaugendu la mesurele de
mai nastre un'a estrema si nelegale: elu vinde
la mezatu caminulu si pamentulu, datu sa-
tenilor dupa legea rutale.... O mana lacoma
si foră pietate li-arunca pe drumu, si elu va
fi silin se cersiesca, se se dă la totu felinu
de vitie, se se faca chiar furu, spre a se pot
nutri.”

Va se dica, si acolo ni se infaciédia
totu patriotismulu, liberalismulu, umani-
tatea domniloru nostri! Va se dica si acolo
se prepara tiér'a oblu, pentru d'a primi
colonii din Germania, carea tinde spre
Oriente!

Ce mirare deci, că si acolo incepe a
se destepă spiritulu nationale si a sfari-
má consecintinte partit'a guvernului. In
realitate acolo acésta partita a plecatu
spre descompunere, in data dupa esirea
d-lui V. Boerescu din ministeriu. De-
spre voturile de ne'ncredere si urmat'a
crise ministeriale, si apoi cărpel'a cabine-
tului, am atinsu la rondulu nostru. Ei, dar
cărpel'a a remasu cărpel'a; ministeriul
cărpitul alu dlui Catargiu si-a conti-
nuat mersulu in aceeasi dunga nefericita.
Si acést'a a spariatu si pre amicii sei, co-
lumne ale partitei sale, cari asià dara unu
cât uulu an inceputu a se desface si la-

pedá de acestu guvern, ce par' că e legatu
cu lantie de fern de aceea directiune rui-
natória de tiéra! Astfelu de curendu
presiedintele Camerei, principale Dém.
Ghiča, depuse acelu presidu si nici la
repote rogări nu mai vol a-lu reocupá, ma-
anunçia solenelu, că nu mai pote sprigini
acestu guvern alu d-lui Lascaru Ca-
targiu. Totu astfelu dup'aceea si dlu
V. Boerescu si-depuse oficiulu de vice-
presiedinte, si asiá opositiunea cresce pe
vedinte.

Caracteristic si memorabile este, că
puntele principali de discordia, mai afundu
essamine, se aréta a fi: diferenția
intre principiele germanistice, ce tinde mortisiu a validitá prin tote pro-
iectele sale de legi guvernulu, si intre
principiele romanismului, precari din tote poterile se opintescu a le
conservá patriotii romani!

Dar apoi si mai memorabile este, că
acestasi conflictu si respective asemenea
diferintia de principia formedia contras-
pozitiei, si de opozitiei, in cele
mai multe casuri, si aici la noi in parlia-
mentulu Ungariei !

Aceste diferintie si resp. divergintie
de principie, mai de curendu se manife-
stara in modu evident din colo in
Romania la desbaterea nouei legi pentru
instructiunea publica, ér la noi aici
toemai mai alalta-ieri la desbaterea nouei
legi cambiali. Si ici si colo guverniele in-
jugate de spiritulu lui Bismark suferira
grele imputatiuni si chiar căderi prin pro-
pripartesani ai loru.

Si ce alt'a vré se dica, ce alt'a
pote se insemne acést'a, de cătu că dupa
cadereai Franciei, principale Germaniei
invigetórie s'au impusu pretotindená
poporaloru mice slabe; ér astadi, redi-
candu-se mereu Francia, cunosciint'a po-
poraloru incepe a se destepă si inceréa
a se emancipá din ghiarele sugrumatórie
ale nesuferitului siesi spiritu germanu.
Asiá judecàmu noi aparitiunile. —

De pre campulu resbelulni si de- spre rescolatii crestini,

pre candu diplomattii, si mai vertosu domnii
nostri austro-magari, mortisiu tienu si afirma,
că cătu de curendu trebuie se se faca pace si
adeca crestini se depuna armele si si pri-
mésca reformele propuse de marele Andrássy
si incu viintiate de Marele Sultanu, si pre
candu d'alta parte esu la lumina measurele
naltei nôstre Stepaniri din Viena si Budapesta,
prin cari atatu in Dalmatia, cătu si in
Croatia, ba si in Montenegro si Serbia tote se
punu in lucrare, asupra principilor si guver-
nielor loru se facu felii de felii de pressiuni,
refugitii pre teritoriul Monarchiei in totu mo-
du se indémna si chiar fortiédia a retorna

a casa si a se supune gratiei de lupta si de trigu a turcului : totu in acelui timpu din tōte părțile Bosniei si Herzegovinei sosescu sciri positive, cā acele reforme ale d-lui c. Andrassy si acele garantii, ce li s'au adausu din partea Stepanirii pagane a turcului, pre nime nu multiamescu, de nime nu se primescu, său adeca se respingu atătu de crestini, cătă si de musulmani; de crestini, cāci ei sunt convinsi, cumca sunt mintiuni si pacaliture turcesci si diplamatece, cāsi tōte celealte promisiuni de 30 de ani incōci; de musulmani cāci acesti'a de sī sciu că sunt primește de Sultanul ca mintiuni si asiā-dara cu cugetul turcesc d'a pacalit, totusi fiindu că parol'a este data poterilor mari, intre acestea usioru s'ar potră un'a, si anume Russia, carea mane-pomane sè iēe lucrulu seriosu si sè intrevina cu arma, avendu pretestu său chiar temeiul legal, si asiā sè dēo Musulmanilor lovitur'a de mōrté!

Au ajunsu adeca lucrurile in Turcia intr' adeveru acolo, unde noi din capulu locului, in data ce afilaru că in cătro merge planul lui Andrassy, am prevedintu si am predisut respicatu, si despre care prevedere si resp. opiniune a nostra inca la inceputul acestui anu luara notitia apretiutoria mai multe foi straine.

Ca de exemplu pregnant citam, cum „Nation. Z.“ din Berlinu vine astazi a dice tocmai aceea ce noi am disu nainte de siesse septemane: *Turcia se va prepadi său prin reformele, concese creștinilor, de către acestea voru fi seriose, său prin pușcă si cucidulu creștinilor, de către voru fi numai o mintiuna*. Propunerile d-lui Andrassy nici nu-su bune de alt'a, de cătă d'a pune pe Turcia de adreptulu naintea acestei alternative. Din turcu omu nu mai facu ele, pana-i lumea!

Intr' aceea éca ce ni anuncia telegrafulu, ca mai nou, cu datul din Ragusa, 2 martiu: „Ieri langa Dubra in Herzegovina, avu locu o batalia mare si sangerosa; 800 de turci fusera taiati. De asemenea reu fusera batuti turci si langa Crappa. — Manifestul Sultanului despre reforme si cu promisiunea de amnestie, creștinii l-au acoperit cu capete mōrté. —

O alta depesca de mercuri-a trecuta din Zara suna:

„Liubobratici si Mussici atacara ieri dōue batalione de turci langa Coloian si le sparsera, urmarindu-le pon' la Siecoze; — 70 de turci fusera parte ucisi, parte reu pleguiti.

Cu tōte acestea, guvernul turcesc, pre cum ni spunu reporturile din Constanti-nopole, lucra ne'ncetatu, prin agenti si prin bani si felu de felu de proclamatiuni, spre a face pre creștinii sè crēda bunei sale inten-tiuni si parolei sale de onore, (pre carea nici candu n'a tienut'o!) si astfelu sè domolesca spiritele. Asiā intielegemu, că opera imparatiunei este impartita, fratiesce intre Turculu de din colo si Turculu de din rōci, — si pre candu diplomati'a d-lui Andrassy lucra in ruptulu capului in Serbia si Montenegro si la fruntarii, agentii lui Mahmud-pasi'a lucra in părțile rescolate si in cele-ce stau a se rescolă, anume in Bulgaria si Albania, cari inspira mari ingrigiri Sultanului!

Er la tōte acestea rescolatii din Sutorina resp. capi' acelor, in diu'a de 26 februarie n. tienendu svatu mare asupr'a Manifestului Sultanului, respective a reformelor d-lui Andrassy, ca de respunsu său resunetu decretara si emisera unu *Contra-Manifestu*, care éta ce cuprinde, intre multe altele, in es- sentia:

„... Din tōte promisiunile Sultanului si planurile de reforme ale diplomaticei europene noi nu pricpeemu nemic'a, acele sunt combinate fara concursulu nostru, si ele nici nu sunt realisabili. Cea-ce noa ni trebuesc — este: o libertate si neindependintia adeverata, sub garant'a poterilor europene. Dēca nu ni dau acēst'a, apoi numai ne impingu in momentu.“

„Repetim deci: că numai o astfelu de libertate si neindependintia ne poate face sè depunem armele, astfelu ne vomu luptă pon' la mōrté...“

Apoi se face apelu cătra poterile mari, desclinitu cătra Russia, din carea astăpta pre Messia mantuirii loru! ..

Se provoca in fine Serbia si Montenegro, a intră in lupta pentru emanciparea comună a slavismului de sub jugulu turcu.

De altminteres rescolatii pre fie-care di primescu ajutoriu si incuragări pentru continuaarea luptei, mai vertosu din Anglia si Russia. Cea d'antaia li tramise de curendu o bateria de tunuri esclinti, cu munitionile de lipsa ; er in „Allg. Augs. Ztg.“ vedem publicate voci inalte din partea lordului Russel si a ilustrului I. Lewis Farley, cari striga rescolatilor: o data cu capulu sè nu depuneti armele, sè nu ve incredeti perfidiei turcescii, ci continuati lupt'a, că opiniunea publica din Anglia s'a indreptat si este cu voi!

Astfelu stau lucrurile, si diplomatii si politicii nostri austro-magari totu se magulescu cu credinti'a, că rescol'a a pornit spre stingere!

Pot sè fi; las' că vomu vedé. —

Hienele culturei si statului modernu !

Hien'a manca pre omu, ori unde dă de elu, viu său mortu, ba lu-desgrópa si din pamentu si-lu inghit. De aceea hien'a se tiene de cea mai cruda si spurcată fera pre rotogolulu pamentului; de aceea lumea pre omenii-neomeni, ce jăfuescu si despoia pre omu ori unde, ori intre ce triste imprejurari l'ar afă, lumea ii numește hien. Sunt cuposcute astfelu de „hien de centirimu“, adeca ómeni-neomeni, ce desgrópa si despóia, pre cei din mormenturi; sunt cund „hien de mare“, adeca astfelu de omeni-neomeni, cari abia astepata ca vr'o corabia sè se nefericăsa, sè fie aruncata si sparta de tiermu său de vr'o stanca, pentru ca in data sè dēe navala asupra ei si s'o deprade; si mai altele asemenei hieni său ómeni-ne-omenii. Noa insa, pre-fericitiloru cetatieni liberi ai statului austro-magiaru constitutional, in alu patrulea patrariu din secolul alu XIX-lea, — sub glorios'a stepanire a MSale Franciscu Iosifu Imperator si Rege apostolicu si cu marele si liberalulu seu ministru Tisza, — ni-a pastrat proverint'a ocasiunea d'a descoperi unu nou genu de hien, pre cari asiā credem, că pré bine le potem numi: „hienole culturei si statului modernu“!

Ni spunu adeca foile domnilor, chiar ale domnilor liberali dela potere, chiar si „Ellenor“, organulu lui Tisza, cumca dupa reporturile ce au, apoi in nespus'a calamite de apa, in care ne aflămu, acumă candu sute de sate si orasii sunt inundate, si bietii locuitori, mai vertosu cei seraci, cu biete pucine trentie si scule, ce au potutu in pripa incarcă in spate, s'au refugit la locuri mai nalte, bietii de ei, incunjurati de apa, tremurandi de frica si periori de fome, si in pré trist'a stare a loru, a colo in isolarea loru, sunt cercetati de esecutorii de dări si li se iau cele pucine trentie scapate din unde, li se iau si se secestrădă pentru restanti'a de dare!

Cine nu crede, ceteșca foile domnilor si ceteșca chiar indignatiunea unora pentru acēsta neumanitate foră esemplu in istoria culturei poporilor, si va afă dupa nume citate atari casuri crudele din comunele comitatului Pesta: Tótfalu, Monostor si Pócsmegyer, si se va convinge, că chiar vice comitele comitatului a trebuitu sè se adresedie cătra măltulu ministeriu regiu magiaru de finantie cu rogarea, ca sè aiba gratia si indurarea, d'a sistă, măcar pre timpulu grelei calamităti, cumplitele esse-

cutiuni de dare in satele cercetate de acēsta calamitate!

Ei bine, si ore astfelu de esecutiuni si esecutori, intr'unu statu ce se batjocuresc pre sine statu liberale si constituionale, statu de cultura si umanitate, sè nu merite numele de „hiene ale culturei si statului?“

In nrulu precedent, apretiindu pretins'a de domnii nostri imbunatatiare a finantierilor tierii acestei'a, respective urcare da venituri in anulu trecutu 1875, am splicat acēsta urcare si imbunatatiare din stōrcerea cu poterea, prin esecutiuni fortiate — nu atătu asupra venitului, care abia mai este, ci din pucinulu capitalu ce a mai remas bieteii poporatiuni: la acea ocasiune am adusu spre ilustrarea adeverului una voce din R. Keve. Astazi asiā credem, că esemplulu hienelor culturei si statului magiaru ilustra adeverulu in modu si mai classicul!

Apoi sè ne mirămu, că toti adeveratii patrioti ai acestei biete tiere au desputu formalmente de unu venitoriu mai bunu alu ei, că nime cu ochi neintunecati de domnia nu vede decătu prepădu, ruina, nefericire!

La atât'a am ajunsu prin pactulu dualisticu si stepanirea domnilor de astazi !

Cas'a representativa a Dietei noastre

se ocupă dilele trecute cu desbaterea proiectului de lege pentru unu nou codice cambiale, sentindu-se de multa defeptuositatea celui de la 1840/4. In siedintele de mercuri si joi se votara 108 paragrafi, si la aceasta ocasiune guvernul d-lui Tisza er o pati, in două cestiuni momentose, de pe langa tōte sforțările sale si ale unor archi-mame-lui ai sei, remase in minoritate, ceea-ce tare necagesce pre gard'a dictatorei tierii !

Caracteristica a fost acēst'a discusiune si prin aceea, că mai numai deputatii jidani, botesati si ne botesati, participara la ea, ei aperandu, ei combatandu proiectul guvernului. Aci se vediu, că propriamente numai jidani au conosciuntie solide si profunde despre natura si practica cambiului. Pecatu că intre 440 de deputati nu sunt decătu vr'o duoi-sprediece ovrei, si intre acestei'a numai trei nebotesati !

In siedint'a de sambata, 4 l. c. — dupa desbaterea si primirea intregului proiectu de lege cambiale — luă cuventul deputatulu serbu Dr. M. Politu, indreptandu cătra capulu ministeriului o interbelatiune cu privire la cestiiunea orientale, si anume că: datu si-a guvernul magiaru consentientul la cunoscut'a nota a comitelui Andrassy in obiectul reformelor introducende in imperatia turcesca, si de aci că aproba elu principiul, cuprinsu in acea nota, de amestecare in afacerile interne ale Turciei, precum si că ce pusestiune intentiunedia a luă elu, daca — nesucediendu pasii pacificatori — va luă rescol'a dimensiuni mai mari si va participa la ea si Serbia ? In urma, că intemplatu-s'a ceva intielegere intre guvernul magiaru si celu austriacu, cu privire la rentorcerea in patri'a loru a creștinilor refugiati din Turcia pe teritoriul croaticu ?

Desvoltarea acestei interbelatiuni prin dlu Politu — ca un'a ce tractedia despre o cestiiune internatiunale de cea mai mare insemetate pentru Ungaria — a fost ascultata de parintii patriei, desi cu multe contradiceri, dar totusi cu tota atentiunea ; respunsu insa nu se dede. —

Angustatiunea spatiului nu ni permite a prezenta in nrulu presente unu estrasu essential din discursui dlu Politu ; vom revent inse asupra lui in nrulu prossim.

Primirea Convențiunii cu România în Casă representativă a Senatului imperial.

Noi atinseseram în noul precedent, că: „*calificatiunea voturilor*“ său adecă a votantilor va splica, cum luni a trecută a reesită a fi primita Convențiunea cu România în Casă representativă a Senatului imperial din Viena. Acum după primire, unele foi scriu negru pe alb, cumca în *Bucuresci* și *Iasi* români vor ilumină și vor aprinde focuri de bucurie pentru acestu mare triumf alu causei lor, — tocmai precum la primirea acesteia Convențiuni în corporile legiuitorie din Bucuresci, opositionalii de acolo imbracaseră doiu si prevestiău în gură mare, că nemții și unguri au să ilumină pentru favorul și triumful lor, căscigatu prin acea primire.

„*Tradare!*“ s'a strigatu în Bucuresci guvernului; „*tradare!*“ s'a strigatu în Buda-pesta, și „*tradare!*“ se striga astădi în Viena. Va să dica, tōtă guvernările ce inchiajara si fecera a se votă acăsta Convențiune, au comis crima tradării! Si adeverul e, că tōtă au fost necesitate a face cestiune de cabinet din primea Convențiunei.

Sunt acestea aparținări de buna séma fora esemplu, fora asemeneare în Istoria; și de aceea ele au ne-aperat trebuită de unele lameniri spre orientare; căci altmîntre omulu vediendu acestea numai asiă pe din afara, ar trebui să crede că fatorii principali din tote trei tierele au nebunitu!

In Casă de diosu a Senatului imperial din Viena cei mai dibaci oratori au fest *in contra* Convențiunei și cătăva dintre ei, chiar barbati de specialitate, o luara și analisara din firu în Peru, dovedindu că ea, afară de 2—3 anumite inlesniri tarifali, în tōtă celelalte dispoziții este cătu se pote de onerosă pentru industria, și asiă dăra esportulu Austriei; precandu d'alta parte ea nu numai favorisedia esportul Romaniei, ci în privință a acesteia schimba și compromite întrăga politică orientale a monarhiei austro-magiară și, inarticulându Suveranitatea statului Român de la Dunarea de diosu, credea acestei monarhii nouă pedecca a desvoltarii sale spre marea-negra! Astfelui apoi critică a ajunsu pana la sentenția deputatului *Plener*, că „*de candu este Austria, guvernările sale n'au inchiajatu unu tractatu de comerț si vama mai onerosu si mai daunosu decătu este cestu de facia!*“

In Budapest din partea oposiției s'a disu, că déca prin acăsta Convențiune se căsciga ceva pucin favoru, apoi acelă pote se fie numai pentru industria desvoltata a partilor cisalitane; în Viena erași se afirmă, că numai dlu c. *Andrassy*, în favorea magiarilor sei său adecă a Ungariei, pentru căteva pucine avantage parte economice, parte politice, a nume ca ecivalente pentru junciunea drumului feratu la Brasovu-Predealu, a potutu închiajă astfelui de tractatu daunosu pentru monarchia!

Ei bine, si déca tōtă aceste alarmatorie argumente n'au fost dōra fictiuni si apucature politice, déca ele se basédia cătu de cătu pre realitate si pre convictiunile oratorilor: cum totusi ele au potutu fi desconsiderate prin majoritatea parlamentelor? Ora intr'adeveru atătu de stricati sunt ómenii, chiar si cei ce stau în fruntea legaliuniei tlerelor si poporului, în cătu nu mai au anima si minte pentru interesele, pentru onoreea monarchiei?

Noi credem, că dōra nime nu se mai pote indoi despre aceea, cumca intr'adeveru „*merulu este tare putredu la noi!*“ D'apoi că de vr'o 10 ani incocă nici nu s'a lucratu de susu, de cătu ca *merulu se putrediesca bine*. Nemorală publică, confusiunea spiritelor, anarchia administrativa, de cari plinu este ceriul si pamantul la noi, ce alt'a este, de cătu probele cele mai eclatanti, cumca merulu este putredu!

Si éta cum acăsta putrediu s'a ma-

nifestatu în Senatulu imperiale la acăsta oca-sinie.

Unu tractatu internationale, pre carele guvernările jura la unu Ddieu că l'au inchiajatu intru interesulu, pentru folosulu Monarchiei, nu potă fi trecutu prin representanța monarhiei, decătu p.n fortare apriga, cu indoita cestiune de cabinetu, adecă eu aruncarea in cumpena a portfoielor si a ministeriului cisalitani si a ministeriului comunu!

Si pre langa tōtă acăsta straordenaria presiune, ce să mai vedi! Guvernulu totu nu reesi, totu nu potu intru majoritate din insasi partit'a sa, ci elu invinse — horibile dictu! prin o coaliție chiar a *contrarilor sei naturali*, a' ultra-montanilor, a polonilor si rutenilor si a oposiției de statu!!

Este lucru constatatu si calculatu, că dintre 250 deputati, presenti în Viena, 140 din anima si convingere erau contra Convențiunei, si cu tōtă acestea 145 votara pentru primirea ei, precandu cei mai de frunte din partitele ce stau aproape de guvern si i compunu majoritatea, ba chiar primii corifei, ca *Herbst*, *Giskra*, *Kuranda*, b. *Zschock*, etc. se pusera in oposiție si votara pentru respingere! Er „*Politik*“ din Praga insira chiar după nume pe 45 deputati opositionali, ce votara cu guvernulu si cari déca se alatura la votarea in fondu oposiției, apoi aceea facea 128, contra 100 ce remaneau guvernului! De asemenea arăta „*Politik*“ pozitivamente, că din partitele constitutiunii, adecă ale guvernului, 72 au fost incontra guvernului!

Si aci ér se nasce intrebarea: cum s'a potutu acăsta?

Apoi pote că unele indegetări, facute de unii oratori in cursulu desbaterilor, vor splica acăsta.

Deputatulu b. *Zschock* strigă la inchiajarea grandiosului seu atacu contra ministeriului, că acăsta a *devenit nepotintiosu d'a mai îngrijit de binele poporului!* — si apoi adau se apelulu cătra poporă: *să nu mai urme acestui guvern, care — după inspirații din afara — a pornit pre o cale pericolosa!*

Deputatulu *Weiss* de *Starkenfels* combatu de facu posdări pre guvern si tōtă argumentele lui pentru acăsta Convențiune, dar apoi adau, că elu si cu partisani sei totu nu vor vota in contra primirii, pentru că nu vor a aduce la cadere *acuma* ministeriulu, care abia ar astepta să scape de oficiu astădi, pre candu mane lu-astepta cause, ingagiamente inca mai mari, ce trebuie să le descurce său să cada acolo, *de sine*, cu rusine!

Ei bine, candu astfelui se vorbesce cu unu guvern, candu pentru astfelui de considerații si prin astfelui de elemente se spingesce într'o causa unu guvern: ora statulu să nu fie putredu, de totu putredu si pre paditul?

Eca, unde a adusu pre Austria sistem'a si constitutiunea si politică sa dualistica!

Dar cetitorii nostri, cu tōtă acestea, credem că nu ni voru splica într'acolo lameniriile, ca și cum noi ne-am superă pentru primirea Convențiunei românescri in Austro-Ungaria. Nici de cătu. Năa ni ajuge a fi arestatu, cumca judecat'a năstra din capulu locului a fost nimerita, că acăsta Convențiune nu este numai în favorea nemilor si magiarilor, ci că ea se pote inca mai multu splica si escomptă in favorea României, de unde nici nu este causa de a ni paré reu pentru primirea ei. Din contra noi, după ce mereu prin fapte de susu ajunserămu a ni perde tōtă increderea in moralitatea si vitalitatea institutiunilor de statu in acăsta monarchia, pre carea multu timpu am tienut'o de patria a năstra, nu potem a nu ne bucură, déca intr'adeveru prin scapătarea ei — fora de vin'a năstra ar casigă o data si România.

Cestiunea protopopiatelor in biserică romana ortodoxă in Ungaria si Transilvania.

Cumca protopopiatele române ortodosse la noi astfelui, precum se află ele astădi și împartite, și organizate si dotate, nu mai potu ramane, fiindu eă nu mai corespundu recerintelor timpului, nu se mai potivesc in organismulu celu nou alu administratiunei bisericesc: acăstă multu-pucinu se reconoscă de toti. S'a si incepelu a se lucră in acăsta privinta dejă de mai multi ani, anume congresulu naționale bisericescu din Sibiu inca la 1870, statorindu unele principii generale, după cari Sinodele eparchiali se procădu adunarea de date si combinația de propunerii si proiecte necesarie.

Cestiunile cele grele si indoișe sunt: pana in cătu si in ce modu si forma sunt a se mai sustine protopresbiteratele, sicum si de unde a se dotă, si cu ce felu de atribuții a se investi protopresbiterii?

Si apoi inca una: déca momentul este oportunu pentru desbaterea si deslegarea acestor cestiuni!?

Cine va petrunde bine natură si esenția acestoru intrebări, acelă va avea o ideia de scrupulii nostri; acelă va pricepe, pentru ce noi atătu de pucinu vorbirămu in publicu de acăsta causa; pentru ce noi tienuramu mai multe lune in pulpitu mesei năstre unii artici ce ni se tramisera din partea unor preoți ai nostri pré distinsi si năa pré stimati, si pentru care causa noi numai in urmărea repetitelor intetiri publicărămu in nrulu 80 alu foiei nostre de anulu trecutu, articlulu parintelui Svetoniu Petroviciu, parocu in Checia si asesoriu consistoriale, in acăsta materiu. Prevedurămu noi pré bine, că discuterea publica a acestei cause are să ieșe dimensiuni mari si că ea, cu cătu mai multu se va continua, cu atătu mai inferbentata trebe să fie; căci ea atinge, trebuie să atingă interese personali de existenția si subsistenția. Si cu tōtă acestea nu avemu curagiul d'a impedeacă discusiunea, d'a suprime causă in foia năstră; pentru că nu poteam luă asupra-ni responsabilitatea impreunata cu atare suprimere. Si de aceea am publicat inițiativă, si ér de aceea, vedindu că din mai multe părți pré stimabili ni se tramtă cu gramad'a observații, respective resunete la acea inițiativa, promiserămu nainte, că la timpu potrivit u vom dă ascultare reflecțiunilor pro si contra. Acum, afandu-ne aproape de deschiderea sinodelor eparchiali, cari sunt chiamate a aduce astă causa naintea Congresului național, credem că este timpulu potrivit, cu atătu mai vertosu, căci scurtea lui pan' la dominecă Tomii pre cătu face neposibile degenerarea discusiunei in polemă lungă si inversiunata, in tocmai pe de alta parte face neposibile + in uitare său dispară...

Cetindu si essaminandu noi cu tota atentiunea diferitele concepte ce ni se presentara pana acum in acesta privinta, am aflat intre ele doue, cari — desi cam mai lunge de cuprinsu, dar fiindu ca prin argumentele loru pe tot celelalte le facu de prisosu, si fiindu ca totu d'odata prin obiectivitatea si modera-tiunea loru se recomenda, — credem ca mai vertosu merita, dar si ajunge a fi publicate. In desiertu am cercat s se facem numai nesce estrase din ele; caci la totu punctul, ce voiamu a-lu prescurta, considera seu omite, ni se destupta temerea, ca potem s se aparem partiali, ceea-ce nici de cum n'am vrut s se fie. Si asi ne decisaramu a publica mai antaiu resu netul, apoi refiessiunile combatatorie, pe deplinu, precum urmădia.

Campi'a Aradului, in dec. 1875.

(Resunetu la articolulu dlui asessore consistoriale Svetoniu Petroviciu, publicatu in nr. 80 alu Albinei, de a. tr. sub titlu: „Se ni regulam si dotam protopopiatele.“) Parintele Svetoniu Petroviciu, fece nesce combinatiuni, pe basa carora in cestiunea dotatiunei protopopilor la noi astupta multu dela congresele nostre nationali bisericesci. Dar dsa nu e impacatu cu solvirea tacsei dela cununii, si acest a doresce s se incete, fiindu ca se solvesce dela si prin preoti. Mai de parte dsa pretinde stergerea competitiei de „biru protopopescu“, o competitie ce se solvesce regulat in fie-care anu deadreptulu protopopului prin fie-care preotu, din cascigul seu anuale ne-securu. In fine se va iera in contra protopopilor si a inspectorilor scolari, cari nu-si facu detorintia facia de chiamarea loru, anume: nu se presenta mai adese ori prin tractu.

Pre langa acestea se inverte articolulu, carui a mi tienu detorintia a-i da unu resunetu, precum credu ca merita elu.

E vorba de „regularea dotatiunei protopopilor prin congresu.“ Adeca: Congresulu se normedie oficiulu si dotatiunea protopopilor — conformu recerintielor timpului modernu, si anume cu delaturarea seu stergerea tacelorloru dela cununii si dela preoti. La acestea reflectu simplu ca: protopopii au fost si sunt dotati pana la abundantia si fora tacsele amiente; caci densii au parochtele cele de frunte, ma unii si cate doue, adeca sessiuni, fora functiune pentru ele, si acestea densii le esplotedia dupa sistem' cea anteconstitutionala, de nante de despartirea ierarchica, o sistema pre care ratiunea sanetosa o cugeta de incetata. Dar dd. protopopi nu sunt multiamiti ca parochiele loru, ci inca si pana astadi, mai pretindu tacse dela cununile de prin alte parochie, primescu contributiune anuale dela insisi preotii tractului loru, — si cu tota acestea si multe altele, ei nu se multiamescu, ci unii recurg pentru urcarea tassei de la canunii la indoitu, ba unii deja au introdusu si incasedia — precum se vorbesce, nu fora opositiune si proteste — atari tacse urcate, erandu e vorba de tacsele preotului, dnu protopopi uitandu-si de a loru tacsa, facu provocatiune la „Norma stolar“ din seculu trecutu, ne tienendu contu nici chiar de o despensiune consistoriala din 1855, carea indreptatiesce pe preoti la incassarea stoleloru in moneta de argintu, si inca fora d'a indreptati expresu si pre protopopi! Evidentu dara, ca dneleloru nici o base n'au la urcarea tacelorloru loru, inca nici facia de sistem' vechia; nu la urcarea loru dupa introdusua institutiune constitutionala bisericesca, si nu dupa insasi natura lucrului; pentru ca tac'sa de acum dela cununii, carea inca o stindu dd. protopopi, — dupa parerea mea abu... e o degradare a pre-

timei, si ca se nu fiu reu intielesu, mai dicu ca e — o anomalie. Pentru ca nici la una confesiune afora de a nostra cea gr. or. romana — nu se mai folosescu, nu mai exista. — Ei, dara in timpii acesti critici, e si o indirecta provocatiune la alte urmar, d. e. la casatorii civili, seu convietuirea fora consensulu preotului si a protopopului; apoi ce va face in atare casu dlu protopopu cu siedul' sa? A buna sema va invinu si dogeni pre preotulu concerninte. Daca scie fie-care romanu gr. or. ca catolicu, greco-catolicu, reformatu, luteranu, nu solvescu astfelu de tacsa de cununta protopopului loru, scia caci suntemu imprascati si impartiti atat material minte catu si topografice printre alte nationalitati si confesiuni, — apoi ce va trebui s se socotesca elu despre noi, ce va se dica lumea daca vom ramane inca si pentru venitoriu totu unde am fost mai nainte? Ce e dar de facutu, ca se aretam lu-mii civilisate, ca avem si noi cunoștinția de dreptu si consideratiune de ecitate, — ce alt'a de catu aceea ca se ceremu, ca domnii protopopii, in locu de a solicita urcarea tacelorloru loru dupa cununii, se renuncie la acelui venitul pe catu de nepracticabilu, pe atat si de degradatoriu pentru preotime, si dejá deve-nitul nesuferibilu in lumea si dupa ratiunea de astadi. Ar fi bine, ca domnii protopopii, ei insisi se reconosca, cumca acea tacsa nu se mai potrivesce si ei insisi se-si cera alta dotatiune in locul ei, dara nu dela preot, nu nici dela celu ce pasiesce la cununta, ci din altu careva isvoru statorindu de congresu.

In catu pentru competitia sub firm'a de „biru protopopescu“, mi vinu in minte tempii feudalismului, tempii cei vitregi pentru poporu, candu numai nobilimea si ici-colia preotii erau scutiti de dare si de dieciuella, candu totusi, pre langa tota barbar'a acelor timp, onoratori si nu se supuneau birului domnescu: dara acuma sti altcum caus'a de prestatiuni dominiali, poporul e incatu-va emancipatu, er clerulu nostru de rondu — ca apasatu. Preotulu solvesce contributiune directa, contributiune de casa, *) contributiune dupa pasiune, contributiune din venitul si mai cate altele; apoi mai solvesce sidocsa episcopescu, (de carea dnii protopopii totu prin legea ceea ce acum nu mai are sensu — sunt scutiti,) si in fine solvesce orezi-care tacsa sub numirea curioasa de „biru protopopescu“ — protopopului! Tote contributiunile aci enumerate si inca altele, nu le solvesce preotulu atat de cu displacere, ca si birulu protopopului, pentru ca prin acesta solvesce dare unu preotu la altul! Se nu fiu reu intielesu aci! Preot'a are trei trepte canonice: diaconu, preotu si Episcopu; protopop'a prin consecintia ne fiindu gradu canonico, are toma acele detorintie facia de Episcopu, precari le are si preotulu; si asi daca solvesce preotulu sidocia — episcopului, este acestasi detorintia si a confratele seu, a protopopului. Si intocmai abia asi mai pot s se intielegu o lege seu ordinatiune, prin carea si pentru venitoriu s'ar indreptati protopopii, se mai pretinda dela confratii loru preotu biru protopopescu! Eu forte mare creditintia am in ratiunea d-lor protopopii, ca observandu a fi fora basa rationabile pretensiunea amintitei competitie, si convingendu-se ca pe facia pamentului numai la noi se mai sustiene astfelu de pretensiune, vor abdice ei insisi de ea!

Protopop'a e o deregatoria forte frumosa; dara dupa cum suntemu organizati adi, in multe privintie ni se vede superflua; pentru ca protopop'a mereu s'a desvoltat de dominatiune! Protopopulu pretinde se fie alesu si inca numai si numai elu la sinodele eparchiali si la congresele nationali; protopopulu pretinde activitate nedependinte in tractulu seu

*) Legea patriei din 1868 artiel. XXII, §. 2, lit. i.) scutesce pre preotii de darea de casa, incatu nu e data in arenda, tocmui de cas'a ar fi proprietatea preotului: totusi si acesta dare in multe locuri se pune pre preotii si se incasadia dela ei! —

in totu ce se referesce la causele disciplinari, in multe tracturi protopopulu eserce orezi-care dominatiune chiar absoluta seu arbitraia asupra preotimii, si daca se afia unu preotu cu fric'a lui Dumnedieu, dar nu si cu a protopopului, pe acela lu-tiene minte bine, de nu-lu scapa din vedere nici la cele mai solene oca-siuni!

Cum se nu solvesca preotii „birulu“ la protopopii, candu ori-cine s'a intorsu prin congres si sinode, s'a potutu convinge despre energi'a ce desvolta protopopii intru imbunatatiarea starii preotilor — scilicet! era candu era pe tapet arondare protopopiatelor, cine-si pricepea chiamarea, alias folosulu casi dnii protopopi!

Cu arondarea protopopiatelor inca s'a facutu unu ce precipitat. Arondarea e „filius ante patrem.“ Dupa modest'a mea opinione, mai antaiu ar debui se se intempe regularea parochielor, caci acest a e basa pe care s'ar pot edifica; dara de bietele parochii si de preoti, totu catu s'a facutu in sinode si congres, e numai unu: pium desiderium. Imbu-natatiarea starii materiali a preotimii nostre, ramane si pre venitoriu numai o ideia in crie-rii unor deputati sinodali, in realitate inse nu s'a prefacutu nimicu! Cu aceea ca avem inca si pana adi cate 3—4 parochii intr'o comună, nu ne vom laudat naintea lumii culte, caci nici la o confesiune nu se afia in una comuna, decat cu cate unu parochu, desi acel'a are sub pastorirea spirituala a sa pana cate la 10.000 de suflete. — Aci daca mi-va obiecta cineva, ca — la noi nu se poate, i voi re-spunde la alta ocazie. Ei, dar la alte confesiuni si protopopulu si-face detorintia asemenea capelanului, in cele ce se referesce la parochia, era detorintia, sarcina protopopescu, o porta gratuitu d. e. ca si la noi in-spectorii scolari.

In fine la denunciarea d-lor protopopii si inspectorii scolari, pentru ca nu se presenta mai desu in tractu seu cercu, — fiindu ca dlu Svet. Petroviciu s'a provocat la nisice opide forte indepartate de centrulu oficielor protopopesci seu inspectorali, nu-i reflectu alt'a, decat cu precum nu-i vine bine la societatea solvirea de „siedule“ seu de „biru protopopescu“, asi nici nu pretinda ca protopopulu si inspectorulu se-si spesedie cascigulu din parochia, pentru cercetarea unor parochie seu scole indepartate de 10, 20 seu si mai multe mile. — Pentru o retribuire buna a ostenelelor de caletorta, nu incape indoiela ca — visitatiunile s'ar face catu de desu. —

Copianulu.

Aradu, in ianuariu 1876.

(Reflexiuni la cestiunea regularii si dotatiunei protopresbiterilor nostri.) Multe sunt causele bisericesci la noi, cari ar' pretinde o regulare conforma recerintielor timpului si dorintielor generali; dar in catu pentru cauza atisa aci, eu de felu nu potu fi de acord cu parerea onorabilului meu confrate Svetoniu Petroviciu, parochu si asesoru consistorialu din Checea-romana, parere ce aflu cu cale a pronuntia prin colonele nrului 80 alu pretiutei Albine, si anume nu potu consenti nici intru aceea, ca cestiunea indecatata mai susu ar fi un'a dintre cele mai intitotorie si momentose.

Inse fiindu ca dsa, din punctulu seu de vedere, o tiene de atare si suscepe discusiunea in publicitate: mi iau si eu voia, cu permisiunea onoratei Redactiuni, a-mi desfasur parerile individuali in acest'a pri-vintia.

Nainte de tote trebue se observu in generala, ca pre candu adunariile nostre bisericesci de pana acum, dela primul congresu national din 1868 incoci, totu mereu au prouniciat „principiulu imbunatatirei clerului“, adeca a dotatiunilor preotiesci si protopopesci, dlu Svetoniu Petroviciu, in susmentiu-

natul seu articlu, dupa mine, in realitate atientesce chiar contrariulu.

Voiu se demustru acestea prin urmatricele reflexiuni:

Este frumos la aparintia intitularea articulului din cestiune: „*Să nu regălămu și dotăm protopopiatele*,“ să ingrigim de ele, și altele astfelui magulitorie; dar cindu cuprinsulu articulului cu atentiu, eu celu punciu nu aflai in elu nici măcar o mica indegetare, său cum amu fi asteptat, vre-o propunere a unui senguru modu de dotatiune; pre candu dlu corespondinte din contra se incercă a strică ceea ce există dejă, dotatiunea de astadi a protopopiateloru, asiā numitul „biru“ si venitul dupa *siedulele de cununii*, competitie introduce din vechime, inca sub ierarchia serbescă.

Insusi parintele Svetoniu Petroviciu recunoscă, că protopopii pona acumă, pe langa beneficiul de parochi, pentru suportarea sarcinii atât de grele a oficiului atât de fatigiosu alu loru, alta dotatiune ori remuneratiune legală n'au de cătu competinti' a sieduleloru usuate dela casatorii si birulu dela preoti — si candu recunoscă acestea, mai pune intrebarea că: cum se pote, ca protopopulu presedinte alu unui foru si oficiu impreunatu cu grea respundere si mai de parte să remana asiā dicendu fara *subsistentia*, adeca pe langa unu modu de dotatiune atât de primitiv si precariu, atât de pucinu corespunditoru tempului?

Ei, dar ce se vedi! En cartati cum o afla la locu parintele Svetoniu Petroviciu acesta intrebare si cum ni-o splica de minunatu candu dice: „*sustienerea mai departe a sieduleloru protopopesci cu tacșa loru si de asemenea sustienerea birului, solvindu prin preoti, este unu ce nel'mai suferit si chiar degradatoriu pentru biserică nostra!*“ — Si pentru ce?

1. Pentru că preotimea de pe timpul introducerii acestor siedule de cununia era mai simplă, mai neprincipetoria de legi, si asiā, ca se nu devina în gresiele, era trebuinta ca afecerea sieduleloru de casatoria se fie la protopopu; er in cătu pentru prestatiu-ne de biru preotescu, aceea este nedrépta.

2. Pentru că protopopii n'au fostu nici niente si nu sunt nici acumă pusi intru interesulu său folosulu eschisivu alu pretilor, ci sunt organe essecutive ale consistoriului, pentru crestini, si asiā a se solvi prin acesta.

Să-mi permita dlu colegu S. Petroviciu, a-i reflectă, că argumintele lui sunt lipsite de consecintă a deverata a relatiunilor; ceea-ce credu a i poté demustră astfelui:

*Siedulele de cununii si birulu dela preoti tractuali, nici candu n'au potutu fi, nici se potu consideră de „dotatiune protopopescă,“ ci aceleia, dupa mine, au caracterul numai de „prestatiuni accidentale,“ pentru servitie particularie, adeca: *siedulele in folosulu partiloru casatorite de o parte, si intru interesulu concernintiloru preoti de alta parte*; era birulu aseminea eschisivu in alu pretilor.*

Servitie in ambele parti sunt si astadi *neconditionat* de lipsa; măcar că mai sunt multi preoti de acordu cu parintele S. Petroviciu, cari asemenea pretindu, cumca siedulele n'ar mai trebuī să existe, eu inse trebue să marturisescu, că dupa esperinti' ce am facutu, acăt'a o dicu totu preoti de cei cu parochii bune si grase, adeca de cei mai avuti, cari mai multu s'au indatinat a lamentat contra sieduleloru si a birului protopopescu.

Multu am meditat ce pote fi caus'a? si n'am potutu află altă, de cătu: o intipuitu *vatemare a ambitiunei loru* său ca se me splicu si eu mai bine, o sumetia rana derogandu li acelor preoti, a cere licentia dela protopopu. Caci, nu potu supune, că pr cari' a tacșa de bietu 1 fl său si 2 ce o platescu tinerii

casatorindi protopopului, să-i pote dorē pre preotii lamentatori.

Dar să nu scie ore parintele S. Petroviciu, căte gresiele comitu inca si astadi cei mai multi preoti in afaceri de cununii, si căte ar mai comite, deca nu ii-ar' impedeacă de locu licentiele prealabile din partea protopopiloru?

Ar trebuit s'o scie din esperinti' de tōte dilele, precum si aceea, că căte jalbe de casatorii trebuie să primăscă si complanedie protopopii, totu numai pentru aceea tacșa precaria.

Dar si mai curioasa e pretensiunea, că: să se sistiedie birulu protopopescu, din motivu că: preotimea n'are nici pentru ce, si nici de unde să-lu respondă protopopiloru.

Notidiu mai nainte de tōte că prestatiu-ne de biru protopopescu si de sidocia episcopescă, este o conditiune legată de dobândirea parochiei; că fiecare preotu a recunoscu'o si primit'o formalmente candu s'a facetu preotu.

Ei, dar să vedem si aci: cine reclama sistarea acestoru competitie? cine se semte atât de asupritu prin ele?

In fruntea reclamantiloru nu se arăta parintele Svetoniu Petroviciu, carele ca si multi alti preoti, se bucura de o dotatiune ce se pote asemenea cu a unui *amploiatu de statu bine salarizatu*, a unuia, carele, dupa ce a trebuitu să facă atâtă essamine si se trăca prin mai multe graduri pana a devenit u unu atare postu, inca totu este espusu sortii multoru eventualităti, — pre candu multi preoti ai nostri insisi se mira, că — cum devenira in cele mai bune parochii, pre cea mai scurta cale!

Unu amploiatu de statu, incepndu dela practicante si scriotoriu, cu căte una diurna său unu salariu neinsemnatu de 300—400 fl, la anu, trebuie să servescă unu siru lungu de ani, pana să ajunga la salariu de 1000 fl; si apoi — căte tacse i se mai detragu succesivemente din acele salarii, pre candu unu preotu de ai nostri de la o parochie buna, cu sesiune, biru si stole, vine d'odata in asemenea beneficiu, fara a mai prestă in continuu la tacse si multe de tōte.

Dotatiunea unui protopopu numai prin venitile accidentale din siedule si biru, difere de cea a unui parochu; dar potu-se ore asemenea servitie si sarcinele in comparație? de felu nu; căci abstragandu dela acumularea agendelor oficiai ce privesc intregu tractulu si cari formă media unu oficiu latu in celea bisericesci analogu unui oficiu de pretura in cele *politice-administrative*, apoi tōte bine numai protopopulu trebuie să le implinesca.

Să simu drepti, fratiloru, si să recunoștemu positiunea cea atât de grea a protopopiloru nostri, să recunoscă preotimea noastră a deverulu, că protopopulu este carele ajutora pururi la cascigarea parochiei, că — protopopulu este la care alergă preotulu si i cere intrevineea candu parochienii i denegă stolele celea — dieu cam de multe ori — *pré esagerate*; să recunoscă si aceea gresiela ce o comitu candu concurg la atare parochia pre intrecute, promitu poporului alegatoriu felu de felu de usiorintie, si care de care se imbie a servi pentru mai pucine stole si mai pucinu biru; er apoi, dupa ce si-au ajunsu scopulu, se caiescu, se vaiera si se plangu er la protopopulu si i ceru intrevinirea.

Dupa mine nu este causa d'a pretindea incetarea competitiei protopopesci nici din acel motivu, că preotulu n'ar ave de unde să le prestedie; căci — acelea nici unu preotu nu le dă din sudore sa, ci er numai din ceea ce capeta dela poporu, si pentru — că mai de parte acele prestatiuni sunt atât de bagatele in cătu nici că ar merită a se face atâtă vorba de ele! buna ora: greu pote se i cada parintelui Svetoniu Petroviciu, că din cele 200—300 cubule de bucate, dă un'a si protopopului seu?

In fine, prin asociatiunea ideilor — mai intrebându si aceea: ce greumentu mare pote să fie sidocsi'a episcopescă? Si apoi: ore ajunge-se aceea la trebuintele unui episcopu? Si totusi — cum se solvesce aceea prin preotimea — chiar cea dela parochie cele mai bune?

Si acuma revenindu la obiectu, să vedem ce modalitate ni propune parintele S. Petroviciu, spre scopulu ca să scape preotii de prestatiunile birului protopopescu si a sidociei episcopesci!

Nimica, o data nimica. Si fiindu — că eu nu me potu impacă cu nimic'a, vin din a mea parte cu urmator'a propunere:

I. „Voiti să scapati de biru si sidocsi'a, — ei bine; dati să le capitalizăm, adeca: să urmăru pastoralei archiereesci, emise in acesta privintia, său să staruim celu pucinu, ca venitele bisericesci să se administre mai bine, pentru ca cu timpul să se pote suporta din prisosulu loru tōte greutatile impreunate cu administratiunea ierarchica a bisericiei!

II. Séu — dora să lasămu in administratiunea comunelor bisericesci tōte beneficiile preotiescii, adeca sessiunile, stolele si lectioanele, (birulu,) si apoi să fipsămu si sistemișămu dotatiuni corespontitorie! — Dar astă — pare-mi-se că va fi multu mai nesecuru.

Referitoriu la neregularitătile si abusurile cutării protopopu, la care se face aluziune, fara ca să se aduca unu casu concretu, — unde adeca se dice, că tractulu de 20 de ani n'a vediutu pre protopopulu său, si unde comunele bisericesci sunt cu totalui decadiute si ruinate, — trebuie să reflectu, că dupa mine preotulu in astfelu de casu are prim'a detorintia, asemenea abnormitatii mai antaiu a le aretă oficialminte superioritatii diicesane, si numai deca acăt'a nu si-ar face detorintia, a pasti in publicitate. Dar — multi preoti dora se voru provocă la trecutu, unde atari aretari — nu voru fi fost ascultate. Ei bine: să nu pregetămu a le incercă si acuma, fiindu la tōta ocasiunea de a dreptulu provocati la acăt'a prin parintele Eppu.

Unu colegu.

Din Bucovina.

„Progresu“ este parola timpulu presentu: progresu in tōte ramurile activitatii omenești. La fie care popor se manifesta inse progresulu, in unu gradu mai mare său mai micu, dupa cum adeca acelu poporul si mai multu său mai pucinu luminatul si consciu de esistintă sa natiunale, căci e sciutu, că tōte progresele, ce le face unu popor pe campulu activitatii sale, suntu conditiunate de progresulu ce face elu in destepare, in luminarea mintii, in consciintia de esistintă sa natiunale.

Aci este deci centrulu, sōrele, dela care se respondescu radiele spre tōte punctele periferiei activitatii omenești.

Să incercămu acu a constată aici cumu stămu noi Romanii din Bucovina in privintia progresului pe astă cale?

Incepemu cu aceea că cum stămu astadi cu scol'a, căci acăt'a este doved'a cum stămu astadi in tōta privintia si cum vom stă si in viitorul.

Noi Bucovinenii o sentim, dar si publiculu romanu peste totu va sci — fiindu informatu prin acestu diuariu din destulu — că Romanii bucovineni n'au nici o scola media natiunale; apoi de asemenea si scole rurali, poporali, avemu forte pucine si si acelea peste totu slabu, si in specie mai foră nici o insemnetate pentru cultură nostra natiunale, căci sunt conduse de omeni straini si ne-interesati de caus'a Romanismului, apoi nici invetigatorii nostri din ele nu-si pre strabatuti si insufleti de interesele Romanismului, firesc fiindu ei astu-feliu educati si instruiti, ba astadi chiar fortiasi să lucre asiā, adeca pentru interesele strainilor. Aci dara să cercămu numai că ore

cum se cercetedia prin romani chiar si aceste scole?

250.000 de romani, ce locuesc in Bucovina in vr'o 150 de comune, dispunu de vr'o 100 de scole rurale, cari dau contingentul de scolari la scolele de tergu, si acestea apoi la cele mediloci.

N' avemu date secure catu de frecentate sau mai bine disu nefrecentate suntu acele scole rurale a nostre; de aceea vomu in cercase aflam acest'a pe cale ne-directa si anume din numerulu tenerilor ce frecentedia scolele mediloci.

La gimnasiulu din Cernauti, care este frecentat de preste 500 de studenti bucovineni, se afla vr'o 90 de romani; gimnasiulu gr. or. din Sucéva, cu unu numeru de 300 de studenti, are vr'o 150 de romani; èr scola reale gr. or. din Cernauti, cu vr'o 600 de studenti, se pote mandri cu 30 de romani! Numerulu total al studentilor romani de la aceste trei institute se urea deci la 270, pe candu alu strainilor la 1120! — Aci cu dorere mai trebuie se constatamu, ca la scola cea de industria si cea agronomica numerulu romanilor este = 0, pe candu alu strainilor se urea preste suta!!

Reportul locuitorilor romani si straini fatia cu frecentantii scoleloru mediloci este inse urmatorulu: 250.000: 270=250.000: 1220!

De aicia vedem deci dupa acestu calcul aprossimativ, ca la straini totu alu optelea, era la romani abia alu patrudiecelea din copiii de scola frecentedia scolele mediloci din tiera. De vomu imparati inse acu pe cei 270 de studenti romani dupre 150 de comune romane: atuncia nu vinu nici macaru doi de comuna, pe candu la straini vinu mai bine de diece de comuna! Trebuie se mai constatamu inse aci, ca si intre cei 270 de studenti romani mai cu séma sunt fociori de preoti sau alti carturari, pe candu feciori de tierani, cari facu greul popolatiunii, abia va fi alu diecelea din trisii; prin urmare am poté eu dreptu dice, ca cam pe patru comune romane nu vinu mai multi, de catu abia cate unulu!

Se pote conclude deci cu multa probabilitate, ca scolele nostre rurale suntu mai absolutu nefrecentate, si mai cu séma in asemnare cu ale strainilor, cu cari trebuie se ne luptam crancenu pentru essentia nostra nationale.

Asiadara las' ca n'avemu scole natiunali, nici superiori nici mediloci, las' ca scole poporale avemu pucine, in stare primitiva, negrigite si chiar inpedecate in activitatea loru prin reutatea superioloru scolari straini si si prin nepasarea ai loru nostri: apoi mai vine ca nici nu ambla copiii de scola, dupa cum s'ar cadé, nici la acele scole ce avemu. Si acest'a este pentru noi romanii unu semnu mai multu de catu evident, elu este vorbitoriu cu glasu poternicu, ca pe asta cale nu vom fi in stare a tiené peptu cu strainii ce ambla se ne stinga de pe facia pamentului. Si tocmai de aceea se pare ca au dreptate strainii, candu ni dicu, ca „inca mai 100 de ani si in Bucovina nu va mai fi nici urma de romanu.“ Trista profetie! intr'adever ea ar trebui se ne desetepe odata din somnulu celu de morte.

Din starea scoleloru nostre de astazi se areta apoi, catu de strabatuti de interesele Romanismului trebue se fie carturarii romani ai Bucovinei, fresce nu toti, dar la tota templarea majoritatea preponderante, ba poti dice mai toti. Si din tienut'a acestor carturari facia de scole poti se scoti pentru nepasarea loru o scusa forte slabă, ca adeca ei au fost crescuti si instruati in scolele tristului trecutu la nepasare pentru totu ce e romanescu; dar chiar acesta imprejurare apoi vine se ii mustre si se-i admoniedie, ca cum de nu se mai desetepe odata dupa ce astazi din tote partile li se striga si areta, ca pentru noi nu este manuire de catu numai ca Romani, èr pe calea ce am luat'o, numai la prepaste si perire vom

demu acu ca ore tienu carturarii nostri contu de spiritulu tempului in care traimus? Si ore in catu nisueseu ei a se lapedá de peccatele ce li se incarcasera in mintea si sufletele loru romanesci prin strainii reutatosi? —

Publicul carturariu alu nostru — findu ca peste totu a suptu cultura dela straini si pentru interesele straine — se cade se-si cerce mediloci de progresare in cultur'a natiunale in cetirea de carti si diurnale romanesci, prin ce fresce ca springesce si naintarea peste totu a literaturei natiunali. Carti si diurnale romane in tiera inse nu avemu; asta e destulu de tristu, dar tocmai de aceea s'ar cadé, ca celu pucinu se ne folosim de productele strainilor nostri Romani de prin alte parti. Inse si aci stam reu.

Cine a calatorit numai pucinu prin tier'a nostra, — cu parere de reu trebuie se o marturisim — a trebuitu se constata ca nici macar acest'a nu se face.

De visiti casele preotiesei: nu afi de buna séma nici macar intr'a diecea vr'unu diurnal; si daca se templa se dai unde-va de vr'unulu: atunci si acel'a trebuie se fie nemtisescu. Apoi carti, afara de cele curatu bisericesci, inca e anevoia se afi pe acolo; numai doraici coleta cate un'a nemtisescu! Si cu tote acestea se dice ca romanii au cei mai culti preoti in Bucovina; se pote ca intre cei greco-orientali, dar intre toti preotii romani mai ca de buna séma cei mai pucinu desvoltati si cultivati nationalmente. Si aci este incubatunu mare reu, caici preotii sunt cei ce au treccere mai mare la poporul nostru si au si ocazie a-lu lumina, findu totu printre poporu. Dar cum se luminedie preotii pe poporu, candu ei insisi n'au cultura romanescu si nu se potu insufleti de lucruri romanesci, ne findu in ei desvoltata consientia despre vitalitatea Romanului? Firescu ca aci escepemu pe cei forte-forte pucini. — Cu invetitorii nu sta lucrul de felu mai bine. Ei, condusi de ideile ce le-au suptu au primitu in institutulu pedagogicu stau mai indiferenti fatia de causele nostre nationali de catu ori si cine!! Firescu apoi ca asia ni cresc si instruadia si scolarii; asia ni va fi deci si viitorului!

Venim in urma la boerii nostri. La unii din ei afi de multe ori bibliotece intrege, dara ce folosu ca nu dai in ele de carte romanescu nici macar ca de leacu! Apoi diurnalele romane se pare ca nu merita nici consideratiune in ochii boierilor nostri. Se si vede inse rezultatulu, caici domnia loru au progresat atatu de tare in cultur'a natiunale, incat multi multi mai nu sciu nici macar vorbi, cu atat'a mai pucinu deci serie si cesti romanescu!

Pe langa acestea apoi, catu de pucinu interesu areta si disvolta inteligentia nostra pentru cultur'a natiunale, pote intielege ori cine si din aceea trista imprejurare, ca societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovina, uniculu institutu curatu natiunale in tota tier'a, este pe calea apunerii!

Nu este inse destulu cu atat'a, ca nu se citesc mai nemtici romanesci, dar apoi am ajunsu — dorere — de mai nici nu se vorbesce macar! Chiar si femeia romana, careia i se multiemesce conservarea nationalitatii prin multe locuri, la noi si ea este inca forte indiferente fatia de limb'a natiunale! Lectura-i este germana; ba de multe ori, daca te pune pacostea se nu vrei a vorbi altfelui de catu romanesci, te trediesci numai ca te califica de omu fara cultura, de mojicu chiar!

Apoi inca un'a. Nu se cuvine adeca se trecem cu vederea nici purtarea tenerilor nostri, a carora datoria natiunale ar fi se bage altu spiretu, mai visu, mai natiunale in societatea nostra. Dara nici macar de intelligentia asta mai tenera, care este sperantia viitorului, nu poti dice ca este consciuta de chiamarea sa; nici ea nu e inspirata de cultur'a natiunale, fresce caici asia i este crescerea si instructiunea, de si ea ar poti se fie si mai altu-cum, caici pe la scolele mai nalte invenia din destulu ca traimp in seculu domnitu de

ideia natiunale, si apoi pe acolo convine cu tenerimea romana de prin alte parti, dela carea de buna séma ar poti se invenie mai multu zelu si interesare pentru caus'a Romanismului.

Din tote partile, in tote stratele poporului nostru asiadara nu potem afila mangaiarea de a constata progresu in cultur'a natiunale, macar ce cevasi.

Din asta imprejurare triste apoi se devine pacoste si necesurile ce induram noi Romanii Bucovineni din partea strainilor, cari ne sugruma pe tote cale. Si consecintia e forte naturale. Despre acestea inse vom tracta cu prossim'a ocasiune.

Reflessiuni rectificatorie

cu privire la cele publicate in corespondintia ce apar in Albina nr. 14 de estu-tempu si subscrisa de C., ni se tramitu din partea dlui preotu Michaiu Leucutia, care fusese criticatu in aceea corespondintia.

Noi ni tienem de detorintia a da publicitatii reflessiunile in partea loru obiectiva si cu argumentele pentru aceea; dar trebuie se omitem din scrisorea dlui M. Leucutia apostofarile ce dsa face dlui corespondinte alu nostru C., caici dsa atribue corespondintia de subintrebare unei persone erasi cu initialea C. in nume, dar pe care noi nu o cunoscem si carea nici nu ni-a scrisu corespondintia de subintrebare. Eca deci aci reflessiunile rectificatorie ale dlui Leucutia:

In érn'a anului curgatoriu mori locuito-riul din Simandu, Ioanu Moldovanu, romanu de nascere din Giul'a cottu Békés. Scirea despre mortea lui mi-o aduse dlu parochu din Simandu Aug. Belesiu, carele ca parochulu casei, in acarui parochia a fost mortulum i-spuse ca soci'a mortului e de confes. rom. catol. si de natiune magiara si nu scie romanescu, apoi famili'a mortului de aseminea nu scia limb'a romana, precum si consangenii acelui-a; de aceea ei au poftita dela densulu ca se tieni in limb'a magiara cuventarea funebrale, èr dsa me agrai pe mine se primesc eu acea sarcina. In diu'a premergetoria immormentarii me agrai si fratele mortului, locuitorul din Simandu, in numele seu, a familiei si consangenilor, si carele de aseminea are o socia de natiunalitate magiara, ca se tieni cuventarea in limb'a magiara.

La provocarea preotului casei si a consangenilor mortului am promis a face destulu doritorilor si primti deci asupra-mi acesta sarcina.

La imormentare a pontificatu dlu asesore consist. si parochu in Comlosiu, Const. Popoviciu, apoi parochulu casei Aug. Belesiu, si in urma eu ca preotu asistentu. Eu am fostu deci in acea convingere, cumca carev'a va rosti cuventare in limb'a romana; si asia eu m'am tienutu a portá sarcin'a primita. In fine inse am remasu singuru portatoriu de sarcina, si am si satisfacutu acelei-a, dar nu din disprentiu catra natiune, lege, clerus si biserica, ori ca a-si fi aflat cu scopu, cumu dice dlu C., ci fiindu ca am fost provocatu si insarcinat.

Ast'a este asia dara starea lucrului, si forte rataciu dice dlu C. ca „unulu dintre preotii a aflat cu scopu a tiené cuventare in limb'a magiara,“ pe candu eu nici ca am fostu informatu pe buna cale despre cele sevirsinde in ceremonie la aceea immormentare, ca preotu asistentu.

Apoi pe langa acestea se pare ca dlu C. vrse se faca din cuventari funebrai — lucruri strinsu bisericesci, voiesce a face din ele lucruri oficiose bisericesci, trebi ce se tienu numai de preotii; lucrul inse nu este asia, caici cuventari funebrai pote tiené ori cine la immormentari si nu numai preotii. Astu-feliu nu este iertatu a classa tienerea de cuventari funebrai de unu lucru oficiosu alu preotului. Apoi in lucrurile ne-oficiose credu, ca

e iertatu si preotilor nostri — daca ceru imprejurările — a vorbi și în altă limbă, a fora de cea romana.

In urma inca un'a. Dlu C. face mare sfara in tiera pentru că tienui eu cuventarea funebrale in limb'a magiara, și mi-dă căte atribute numai a potutu astă. Eu ince nu aflu de lipsa, dupa celeste espusei, a reflectă la deductiunile ce aiuredia dsa, ci mai insemnă numai că in Giula, crottutu Békés, s'a tienutu multe cuventări funebrale prin preotime, la imortamentări romanesci, in limb'a magiara, firesce totu la poft'a casniciloru și a consangeniloru; și cu tote, acelor pastori sufetesci nu s'a luate nici odata in nume de reu acele fapte. Ba nu numai atât'a; in crottutu Békés chiar și in biserica, dupa sevirsirea slujbei ddiiesci, tiene preotulu cuventări in limb'a magiara, *) și pentru acea ascultatorii romani și preotulu romanu cuventatoriu — cerendu asiā imprejurările — nu se lapeda de lege, natiune, biserica și clerus, dupa cum i place dlui C. a dice despre mine. —

Cas'a representativa a Senatului imperial

din Viena, la 1. a lunei lui martiu se proroga, dupa ce termină mai tôtate căte erau destinate pentru acest'a sessiune, și alese pre cei 40 de membri din partea sa in delega-

Mai nainte ince d'a se proroga, Ministrul ora portofoliu, dar acum, de candu dlu Lasser jace morbosu, proverbiatoriu alu Ministerului de interne, dlu Unger, la desbarterea asupr'a nouului imprumutu cu renta, afă ocasiune, d'a incercă o marcare cătu de chiara situatiunei, spre scopulu d'a delatură ne'ntiegerile ce de lungu timpu dejă domnescu intre guvern și partit'a constitutionale, de carea se tiene Ministeriul, și d'a restabili increderea și armon'a turburata. Acestu discursu a fermecat și incantat pre nemtii constitutionali și diaristec'a loru intréga prorupse in „Oana!“

Ceea-ce mai vertosu a satisfacutu, sunt repetitele asecurări, că guvernul tiene cu tota resolutiunea la constitutiune si că intru pactările cu magiariei, in privint'a vamelor, odata cu capulu nu va suferi nici o influențare prin faptori ne-constituitionali, (nota bene: a se vedé corespondint'a din Viena in acestasi an!) ci va sustine mortisul folosulu si interesulu Cislaitaniei! — Se intielege că acesta declaratiune pre dnii nostri magiari ii nelinișcesc si inversiuna forte multu. —

Viena in 2. martiu 1876.

(Maiestatea Ei, Imperatés'a Domn'a nostra,) plecă ieri sera din Viena spre Anglia pe trei septemane, cum se anuncia, pentru d'a luă parte la renumitele petreceri de venătoare de acolo. Maiestatea Ei, de candu in „Gartenlaube“ din Lipsca fu atât'u de reu atacata pentru predilectiunea cătra magari in Gödöllö, parasi capital'a Ungariei si petrecu totu in Viena, devenindu aici obiectu de ovatiuni din partea nemtilor, ori unde se areta in publicu, tocmai pre cum mai nainte era in Ungaria. Destulu că noi asiā aflatu, cumca precum din coci, asiā și din colo, elementulu dominitoriu au facutu greu abusu de gratia si afabilitatea dominoriei noastre. Acolo precum se vorbesce pre aici, unii nebuni ingamfati să ūne mersu pana a se laudă prin societăti, că nu-si temu domn'sa si poterea si nici li e grige că in

*) Dóra in cele vr'o dōue comune, unde poporulu nostru nu-si mai vorbesce limb'a? Astă este cu totulu alt'a. Acolo potu cere imprejurările; dar dupa noi, acăstă trista nevoie nu poate să scuze o predica magiara de unu preotu romanu intr'o comună romana.

R ed.

cérta cu Cislaitania, pentru vame si banca vor perde procesulu, căci *Pré gratios'a Domna este in partea loru!* Astfelui nu ne mirămu, că aici la noi multi tienu ataculu, facutu Maiestatei Ei prin „Gartenlaube“, de unu planu din adinsu combinatul de o partita nemtisca, pentru d'a induplecă pre Prénaltiat'a Domna să parasescă Ungaria; er acum acelesi cōbe profane mergu pana a splică si indepartarea Imperateli la Anglera, pre trei septemane, totu din motivul politicu, ca pre timpulu pactărilor intre domnii nemti si magari asupra controverzii pentru vame si banca să fie scutita de influența magiara. Notandu acestea si condamnandu-le, inchialăm cu observarea, că de candu e lumea, n'a facutu bine, a areta vr'unu Domnitoriu pre multa plecare, gratia si afabilitate vre unui popor in facia celor alalte, cu atâtua mai pucinu a se familiarisă pre tare cu vre-unul. Noi asiā tienemu, că sub sōre nu se poate aflat poporu mai creditiosu si devotatu monarchului seu de cum este romanulu din Austro-Ungaria; dar tocmai dōra de aceea, isbirile ce i s'a facutu si i se facu acestui poporu si din Viena prin nemti, si din Buda-pesta prin magiariei desclinitu favoriti si sustinuti de Maiestatile Loru, cu atâtua mai amaru l'a dorutu si-lu doru, cu cătu mai multu a vediutu si auditu de marea gratia si favore cătra nemti si magari, pururiu cu getandu in sine: „Ei bine, să fim meritati ore noi romanii prin atât'a credintia si atât'a devotamentu, cu atâtea sacrificia pentru Imperatia si Dinastia, să fim meritati noi aceste cumplite si nedrepte isbiru in numele si cu autoritatea adoratului nostru Domnitoru!“ Este atare cugetu o consecintia naturală a vatematei umanităti si moralităti in omu. —

Periculul inu dărillor

nici pe de parte n'a trecutu de la noi, n'a trecutu de la tiéra si de la capital'a tieri.

Ap'a Dunarii, carea scadiuse cu ducerea ghiatiei la 21 urme peste O, in urmarea ploilor, apoi a topirei rapedi a ometului de prin munti, er s'a urcatu, in cătu de ieri stăerasi aproape la 23 urme. Prin acăstă, ce e dreptu, nu amenintia a inundă capital'a, dar face cu nepotintia a se surge apele ce se versasera departe peste tiéra, acoperindu dieci, ba chiar sute de mile de pamantu si innecandu multe orasie si sute de sate, pona si din capital'a nostra o mare parte, pre cum am aretat in urii precedenti; pe langa acestă subsapa si derima mereu la case, impedece pre cei refugiti din ele a se returnă si a-si caută de treburi, amenintia totu mai multu a rupe pedecele ce pona aci i mai statura in cale, immobilece si prăpadesce de totu semenaturele si tōte campiele si gradinele pre cari le-a cotropit si asiā di de di face dauna ne-spusa!

La noi aici deei, comitetele infinitate pentru acăstă calamitate mereu stau in functiune si au multu de lucru, facandu prin tota tiéra colecte de bani, de vestimente si nutreti pentru bietii 6meni scosi cu mīile din locuințele loru si despăgut de avereia loru, apoi le impartu si transporta prin tōte pările, pre unde sciu că lips'a este mare, apoi se ingrijescu pentru intarirea dălmelor si tienerea deschisa a comunicatiunilor, etc. etc.

Dejă aici la noi s'a adunatu in bani aproape 90,000 fl la care suma firesce, mai multu a contribuitu pre gratios'a parechia dominoria, Imperatulu si Imperatés'a, ambii impreuna 70,000 fl!

Am spus si repetim, că calamitatea de apa este cumplita si de sì ea mai vertosu s'a causatu si se concentra la Dunare, totusi nici cele latte părți ale tierii, căte jacu langa vr' unu riu inflatu, nu sunt crutiate de ea. —

Varietati.

* * (Rescol'a Carlista, urditóri'a atatoru rele si crudelităti in Spania,) dupa ce, precum amentiramu in nrri precedentii, si-ajunse odata de multu meritat'a sōre, cadiendu cu rusine: acum avem a nota, că *Don Carlos*, pretendentele de tronu cu forti'a, fiindu mai de totu parasit u si apoi inca si internat in Francia, binevoi a se decide, ca să parasescă continentul si precum suna depesile mai nōue să fie si trecutu la Anglia, ba unii vrēu a sci, cumca are să parasescă chiar Europa si să trăea in America.

D'ar trece toti tiranii in tiéra unde cresce piperiulu! —

* * (Bilantiulu espozitiiunei Vienese de la 1873.) Guvernulu austriacu abiā ach de curendu si-publică computulu speselor si venitelor espozitiiunei universali de la 1873, apoi acestu computu inca ni areta o facia finantiale desperata, caracterulu tuturor intreprinderilor Austriei de candu ea si propuse a se inteneri prin dualismu seu despoarea de dreptulu a majoritatii poporalor sale creditiose. Guvernulu preliminase pentru espozitiiune spese din partea statului de 15 milioane si 700 de mīi florini; — in fapta s'a cheltuitu 19.123.270 fl. Adeca cu 3.423.270 fl, mai multu. Guvernulu puse in prevedere venitul de 7 milioane florini; — in fapta a fost venitul de: 4.256.349 fl. Adeca cu 2.743.850 fl, mai pucinu. Si asiā espozitiiunea a costat pre statu mai multu de cătu ce doria si calculase guvernulu cu 6.166.921 fl. Subtragendu mai susu aretatul venitul dela mai susu aretatele spese totali, espozitiiunea a costat Austriei 14.866.921 fl, pre candu guvernulu nu se preveduse de cătu la unu costu de numai 8 milioane.

* * (Despre alegerea de deputatu in Bradu,) comitatulu Zarandului, care alegere avă locu marti'a trecuta, ceteriu in foile străine, cumca a fost alesu cu aclamatiune er dlu Dr. Ios. Hodos u. Noi prevediuseram acăstă in data la destituirea dsale de mandatu si cugetam că altcum nici n'ar poté să fie. Cu tōte acestea acăstă, alegere ne caședea o nedumerire si i asteptam chiarificarea pentru aceea, căci noi aveam cele mai positive informatiuni, că intr'o conferinta a eorifeilor nationali, tienuta in Baia-de-Crisiu la 17 februarie n. dlu Hodosiu, provocatu a se dechiară asupr'a intentiunei sale, s'a enunciata limpede si solenelu, cumca deusulu *nici intr'unu casu nu va mai candida*, fiindu că nu se mai potrivesc cu convictiunea sa a intră in Diet'a magiara; in care urmare apoi prin consentiulu tuturor a fost candidatu dlu Secula, la a cărui alegere ne asteptam întru interesulu intăriri elementului national la Dieta, de care intarire se credea că am avé mare lipsa tocmai intre grelele imprejurări de astadi. —

* (Statisticu interesante din Francea republicana.) Reporturile despre alegerie pentru Camer'a de la 20 ianuarie — éta ce constatara: dintre aproape 10 milioane de alegatori din tiéra, au participat la acelui actu de alegere 7,408.581. Dintre acestia au votat 4,484.515 pentru candidati republicani, er 2,924.066 pentru diferiti Monarchisti. Dar voturile cele aproape 7¹/₂, milioane ce participa la alegeri, numai 3,456.976 au decisu, adeca au formatu majoritatì absolute, si prim urmare au medilocit u alegeri, si dintre acestea, 2,454.656 alegeri republicane, er 1,002.320 monarchiste si adeca specialmente 479.510 bonapartiste, er 522.810 legitimiste si orleaniste. N'au avut resultatu 3,951.605 voturi in 108 cercuri, si acestea sunt chiamate la balotagiu pre dominec'a venitória, din care nou actu de alegere mai angusta republicanii astepta celu pucinu 70—80 de invingeri. —

* (Parastasu pentru marele mecenat nationalu Emanuil Gojdu,) s'a tienutu in Oradea-mare, in biserica romana gr. or. la 27 fauru n. cu mare pompa, pontificandu parentele vicariu episcopal Andreiu Pappu *

cu o stralucita assistentia, participandu multe de crestini, chorulu vocal al junimei romane esecutandu cantările rituali, ér parintele protopopu Simeone Bica rostindu unu scurtu, dar meduosu discursu occasionale. — Barbatii mari, adeca cei-ce se destingu prin sacrificie materiali si spirituali pe altariulu neamului loru, merita ca posteritatea din anu in anu sè-ii amintesca cu pietate. —

** (Hymen.) La 13 fauru a. c. si-a serbatu cunun'a in Campeni, dlu direginte alu scolei principali gr. or. de acolo, *Simeon Medrea*, cu gratios'a fiica a parintelui preotu gr. or. tota de acolo, *Basiliu Motora*. — Li uràmu multi ani fericiti! ss.

** (Balulu romanu din Temesiora,) arangiatu la 24/12 l. tr. in folosulu ambelor scole romane din suburbiiul Fabricu, a reesitu bine, adunandu-se unu venitru brutto de peste patru sute floreni, ceea-ce e o suma considerabile in tempulu criticu de astazi si apoi pe langa vremea rea ce tienu pe atunci, impedecandu ea partecparea mai multor'a din prejurime. La asta petrecere a luatu parte mai alesu cetatieneimea din locu, intre cari multi straini, cari astu-feliu fecera de rusine pe intieleginti'a nostra locale, ce asta cu cale a escela prin absent'a sa chiar si dela aceasta petrecere, cu scopu natiunale asiá de sublime! S'au jocat multe dantiuri romanesci, si romancutiele nostre, intre ele escelandu gratios'a dsiora Emilia Lungu si inca altele, respandiu printre participatori multa vioitire. —

† (Necrologu.) Parintele ases. consist. si parochu in Seleusi, cottulu Aradu, *Demetriu Popa*, la 14 faur. a. c. fu lovitu de nemilos'a sorte prin repausarea ficei sale celei mai mari, Otilia-Maria carea trecu la cele eterne dupa unu morbu abia de 6 dile, fiindu la 16 l. tr. petrecuta la odihn'a eterna de un poporu forte numerosu si de 4 preoti. Fie-i tierin'a usiéra! Er parintii intristati mangaia-se ca mai iute ori mai tardi pe toti trebue se ne ajunga aceasta sorte, caci viet'a asta-i unu visu, er sufletelor blonde coriulu li deschis. —

Multiamita publica.

In siedinti'a Sinodului nostru parochiale ordinariu, tienuta la 15/27 febr. a. c. comitetul parochiale facendu-si reportulu seu anuale, intre alte obiecte a referatu si despre aceea, cumca biserica nostra orientale din Beiusiu a fost norocosa a primi in decursulu anului trecutu, 12 tomuri mineie, legate elegantu (in pretiu de 100 fl.) ca donu pre gratiosu din partea Escentiei Sale parintelui Metropolitu alu nostru *Mironu Romanulu* din Sibiu, ca de suvenire si in semnu de iubire parintesca.

Luandu deci Sinodulu cu viua pla cere la cunoscintia aceasta scire imbucuratoria, conformu decisiunei aduse in meritulu acesta, vine a esprime Escentiei Sale Inaltului donatoriu, pe calea publicitatii, cea mai caldurósa multiamita fiésca.

Datu Beiusiu, la 18 febr. v. 1876.

Vasiliu Papp, mp. *Aug. Botociu*, mp. prot. presidele sinod. notariu.

Éta si cuprinsulu epistolei parintelui metropolitu,

prin carea a inaintat darulu amentitul catra Ven. Consistoriu din Oradea-mare:

Nr. 46. — Venerabile Consistoriu eparchialu! Ca unu feliu de testimoniu alu osebi-

tei mele consideratiuni facia de comun'a nostra bisericésca ortodoxa din Beiusiu, in sinulu careia mi-am petrecutu ca studinte anii adolescentiei mele, denediu bisericei nostre gr. or. din Beiusiu *Mineiele* anuali, edate in tipografia archidiecesana din Sibiu la anulu 1855, si legate frumosu in 12 tomuri, totdeodata trimitu acele-si la adres'a Venerabilului Consistoriu cu recercarea, ca donulu acest'a se promoveze la destinatiunea sa, fiindu eu tare in acea presupunere, ca comun'a nostra bisericésca din Beiusiu nu numai va primi ofertulu acest'a alu meu, ci ya face si ingrigirea nece-saria, pentru ca aceste carti bisericesci se folosesc cu posibila ferire de striciune.

Aradu, 19/31 martie 1876.

Mironu Romanulu, mp.
metropolitu.

Granele in piati'a Budapestei,

In decursulu septemanei acestei au continuat a se cauta bine, si preturiile s'au urcatu — la grâu cu 10—15 cr; la ovesu cu cete 3—5 cr. Éta ce pretiuri au ajunsu — dupa mesura noua de 100 chilogramme, seu 200 lb. valami:

grâulu de prim'a calitate: 10 fl 90 cr, si pan' la 11 fl 40 cr;
grâulu de medilou, cu 10.30. 10.80;
grâulu de rondu (usatia), cu 10.10—10.30;
Secar'a — cu 7.80—7.90;
Ordiulu: 5.50—5.60;
Ovesulu: 9.05—9.10;
Cucurudiula: 5.30—5.40 — pe maiu si tuniu

Éca si unele cursuri la burse:

Actiunile de cred. austr: 175.50; ale creditului ung. 173; act. bancei nation. 882; inscrisele ipotecari austr. 96.60; un-guresci 86; oblegatiunile rurali bucovinene 85.50; ung. 77.—; banatice si transilvane 76.—; rent'a de arg. 72.50; de hârtia 68; agiulu argintului 102; galbenii 5.40; na-poleondorii 9.20. —

CONCURRENCE:

1. Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Susani*, protopr. Fagetului, se scrie concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare. Emolumentele sunt: 75 fl. v. a. in bani; 10 meti de grâu; 20 meti de cucurudiu; 50 lb. de sare; 75 lb. de clisa; 15 lb. de luminari, 8 orgii de lemn si cartiru cu gradina de legumi. —

2. Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Brazova*, in acelasiu protopresviteratu, cu terminu ér de siese septemane dela prim'a publicare si cu emolumentele: 300 fl. v. a. in bnni, cartiru cu gradina de legumi.

3. Pentru statiunea invetiatorésca din *Hauzesci*, totu in protopresv. Fagetului, de asemenea cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare, si cu emolumentele: 42 fl. v. a.: 10 meti de grâu; 20 meti de cucurudiu, 50 lb. de clisa, 50 lb. de sare, 12 lb. de luminari, 8 orgii de lemn, cartiru cu gradina.

Doritorii de a ocupá vreun'a din aceste statiuni, sunt avisati, curselelor instruite in sensulu statutului org. bis. si adresate catra comit. parochiale, a le substerne subscrisului protopresviteru pana la termenele puse.

Comitetulu parochiali concerninti, in co'ntielegere cu:

Atanasiu Ioanoviciu, mp.
protopresbiteru.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scola romana din comun'a *Cubinu*, cottulu Timisiu, se scrie prin acést'a concursu cu terminu pana la 20 martiu a. c. st. v. candu va fi si alegerea.

Emolumintele suntu: 400 fr. v. a, 4 orgii de lemn pentru invetiatoriu si 4 org. pentru scola, 800 orgii de gradina estravilana, 16 fr. pentru anteprișnu, 2 fl 10 cr. ca spese scripturistice, 2 trasuri de fenu, dela fie care imormomentare 50 cr, cortelul liberu cu 2 chilii si cuina, siopru si stalu.

NB. Incâtu invetiatoriulu va corespunde pre deplinu misiunei sale, acestu salariu se va ameliora.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati a produce testimoniu cu calculi laudabili, despre absolvirea institutului preparandiale din Aradu, testimoniu de calificatiune — acest'a inse lu-potu produce si dupa ocuparea acestui postu, — testimoniu dela comun'a, unde au sei vitu ca invetiatoriu despre portarea morale, adresandu-se peste comitetul parochiale gr. orient. rom. la „Consiliul scolaru“ din *Cubinu*, post'a restante, pana in 19 martiu a. c.

Competentii voru avea in se presentá inainte de espirarea terminului indicat in vr-o domineca seu serbatore in s. biserica, spre a-si areta desteritatea si in cantările bisericesci.

Cubinu, 18 fauru 1876.

Consiliul Scolariu din Cubinu.

Pentru vacantile dòue parochie din *Dubesci* si *Topla*, cottulu Carasiului, protopresviteratulu Hassiasiului, se deschide concursu pana la 7/19 martiu a. c. presigendu-se terminul de alegere la *Dubesci* pe diu'a de 7/19 era la *Topla* pe diu'a de 8/20 martiu a. c.

Emolumintele sunt:

La *Dubesci*: un'a sessiune de pamantu, dela 124 de case birulu de cete un'a mersu de cucurudiu, si stol'a indatenata; afora de acestea $\frac{1}{2}$ de jugeru de pamantu intravilanu; era

la *Topla*: un'a sessiune de pamantu, de la 12 case birulu de cete un'a mersu de cucuruzu, stol'a indatenata, si cortelul liberu; afora de acestea o gratificare anuala de 100 fl. v. a. din fondulu generalu diecesanu; fiindu alegendulu parochu obligatu, a fi totodata si invetiatoriu in *Topla*.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste doue posturi, sunt avisati: pana la 5/17 martiu a. c. a-si asterne curselelor, instruite conformu prescriseloru statutului organicii adresate respectivelor comitele parochiale, catra parintele protopopu *Georgiu Cretunescu* in Belintiu per *Kiszeto*.

In numele Comitetelor parochiale gr. or. din Dubesci si din Topla.

De asemenea in contielegere cu parintele prototru tractualu. —

Pentru postulu invetatorescu din *Temesesci* in comitatulu Aradutui, se deschide concursu pana la 1/13 Martiu, a. c. candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: 100 fl; 10 meti de grâu, 10 meti de cucurudiu, 10 orgii de lemn, 10 centinarii de fenu si gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se tramita cursele, instruite conformu §-lui 13 din statutulu organicu, — dlui inspectoar scolare *Vasiliu Belesiu* in *Totvrad* per Soborsin. *Temesesci*, 1/12 Februarie 1876.

3—3 *Comitetulu parochiali,*
Cu scirea inspect. cerc. de scole:
Vasiliu Belesiu, m. p.